

Temanotat

Iran: Situasjonen for bahá'í

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

This report deals with the status of the Bahá'í in Iran. It includes a brief account of the emergence of the Bahá'í religion in the Shia Iran in the mid-19th century; the main content of the faith; and the conditions for the Bahá'í community members until the Shah's regime was overthrown in the Islamic revolution in 1979. The main focus of the report is on the situation for the Bahá'ís after the revolution. Their status has been seriously affected by the fact that they are not recognised as a religious minority, but rather treated as a political opposition group. Members have been subjected to extensive abuses, including killings, executions, arrests and violent attacks. The government has also established guidelines for systematic discrimination against Bahá'ís when it comes to employment, education, as well as legal and social rights.

SAMMENDRAG

Dette temanotatet omhandler bahá'íenes status og situasjon i Iran. Det gjøres kort rede for fremveksten av bahá'í-religionen i det shiamuslimske Iran på midten av 1800-tallet, innholdet i troen og forholdene for bahá'í-samfunnets medlemmer frem til shah-regimet ble styrtet i den islamske revolusjonen i 1979. Hovedvekten i notatet ligger på situasjonen for bahá'íene etter revolusjonen og frem til i dag. Bahá'íenes situasjon har vært preget av at de ikke anerkjennes som en religiøs minoritet, men behandles som en politisk opposisjonsgruppe. Medlemmer har blitt utsatt for omfattende overgrep, inkludert drap, henrettelser, arrestasjoner og voldelige angrep. Myndighetene har videre etablert retningslinjer for systematisk diskriminering av bahá'íene i tilknytning til sysselsetting, utdanning, og juridiske og sosiale rettigheter.

INNHold

1. Innledning	6
2. Historikk: bahá'íenes tilblivelse og tro	6
2.1 Tilblivelse	6
2.2 Tro	7
2.3 Bahá'íenes administrasjon	8
3. Bahá'í-samfunnet i Iran under shah-styret	10
4. Bahá'í-samfunnet under og etter den iranske revolusjonen	11
4.1 Henrettelser	12
4.2 Arrestasjoner	12
4.3 Press for å avsverge sin tro	13
5. Formalisert diskriminering	14
5.1 Grunnloven	14
5.2 Memorandum fra 1991	14
5.3 Mediekampanje mot bahá'í	15
5.4 Grunnskoleutdanning	15
5.5 Utestengning fra høyere utdanning	17
5.6 Økonomisk diskriminering	18
5.7 Juridisk diskriminering	20
5.8 Militærtjeneste	21
6. Arrestasjoner	21
6.1 Behandling i fengsler	22
7. Vold og trakassering	23
7.1 Drap	23
7.2 Fordrivelser	24
7.3 Gravskjending	24
8. Bahá'íenes virksomhet i dagens Iran	24
8.1 Trosutøvelse	25
8.2 Ekteskap	25
8.3 Skilsmisse	26
8.4 Forholdet til lokalbefolkningen	26
8.5 Attester	27
9. Utviklingen etter Rouhani	28
10. Referanser	29

1. INNLEDNING

Bahá'í-samfunnet i Iran teller anslagsvis mellom 150 000 og 300 000 personer og regnes som en av de største ikke-muslimske religiøse minoritetene i landet. Deres status er unik i den forstand at myndighetene ikke anerkjenner bahá'íene som en religiøs minoritet, men behandler dem som en politisk opposisjonsgruppe (Cole 2005, s. 128). Det innebærer at bahá'íene er fratatt en rekke juridiske, økonomiske og sosiale rettigheter som andre iranske borgere – inkludert medlemmer av andre religiøse minoriteter – har i den islamske republikken. Menneskerettighetsorganisasjoner rapporterer at bahá'íer utsettes for systematisk diskriminering fra myndighetenes side i arbeidsliv og utdanning. De siste årene har det videre vært registrert en økning i antall arrestasjoner og fengslinger av bahá'íer, samt voldelige angrep på bahá'íers eiendom, inkludert brannstiftelser, hærverk og ødeleggelse av gravplasser for bahá'íer.

Dette temanotatet omhandler situasjonen for medlemmer av bahá'í-samfunnet i Iran. Notatet er basert på åpne, skriftlige kilder, inkludert nyhetsartikler, menneskerettighetsrapporter og akademisk litteratur, samt intervjuer som Landinfo gjorde med representanter og medlemmer av bahá'í-samfunnet under en informasjonsinnhentingsreise til Haifa, Israel, i mars 2015. En del av informasjonen som brukes i notatet, kommer fra bahá'í-kilder. Bahá'íene i Iran står i nær kontakt med trosfeller i utlandet og formidler løpende informasjon om arrestasjoner, dommer og overgrep som rammer medlemmer. Bahá'í-kilder anses generelt for å være troverdig av FN-organer og andre uavhengige observatører som gjengir mye av bahá'í-kildenes informasjon i sine rapporter (Afshari 2011, s. 162).

Kapittel 2 gjør kort rede for fremveksten av bahá'í-religionen i Iran, det sentrale innholdet i troen og bahá'í-samfunnets organisering. Kapittel 3 omhandler bahá'íenes situasjon i Iran frem til shah-styret ble styrtet i 1979, og kapittel 4 fokuserer på behandlingen av bahá'íene under og umiddelbart etter den islamske revolusjonen. Forholdene i dagens Iran beskrives i de påfølgende kapitlene, med fokus på ulike former for diskriminering i ulike samfunnssektorer (kapittel 5), razziaer og arrestasjoner (kapittel 6), vold og trakassering (kapittel 7) og bahá'íenes aktiviteter under de rådende forhold (kapittel 8). Til slutt følger noen oppsummerende kommentarer om utviklingen etter valget av president Hassan Rouhani i 2013 (kapittel 9).

2. HISTORIKK: BAHÁ'ÍENES TILBLIVELSE OG TRO

Bahá'í-religionen oppsto i et shiamuslimsk miljø i Iran på midten av 1800-tallet, og er basert på profeten Bahá'u'lláhs skrifter, samt hellige skrifter fra andre religioner.

2.1 TILBLIVELSE

To personer står sentralt i tilblivelsen av Bahá'í-troen. I 1844 forkynte Sayyid Ali Muhammed fra Shiraz i det sørlige Persia at han forberedte menneskene på at det skulle komme en ny profet. Han hevdet at han var «porten» mellom menneskene og den skjulte, tolvte imam i shiamuslimenes lære, og tok navnet Al Bab, som betyr

«porten». Al Bab ble oppfattet som opprørsk av regjeringen i Persia og ble derfor fengslet og henrettet i 1850. Al Babs lære ble omtalt som babisme og regnes som en forløper til bahá'í-troen (SNL 2009; SNL 2016).

I 1863 erklærte Mirza Huseyn-Ali Nuri at han var profeten som Al Bab hadde varslet og tok den religiøse tittelen Bahá'u'lláh, som betyr Guds herlighet eller glans. Også Bahá'u'lláh ble fengslet og torturert før han ble landsforvist, først til Bagdad i 1853 og senere til Konstantinopel, Adrianopel og til sist Acre i det ottomanske Palestina, hvor han døde i 1892. Dette er bakgrunnen for at bahá'íenes Verdenssenter (Bahá'í World Centre) ligger i Haifa i dagens Israel.

Profeten Bahá'u'lláhs skrifter ble videreutviklet og systematisert av hans sønn Abdul Baha Abbas (opprinnelig Abbas Effendi), som overtok som bahá'íenes lederskikkelse etter Bahá'u'lláhs død. Abdul Baha drev omfattende reisevirksomhet i Europa og Nord-Amerika og lyktes i å gjøre bahá'í-troen kjent og utbredt internasjonalt (Bahá'í Encyclopedia Project 2009a). Da Abdul Baha døde i 1921, gikk ledelsen av bahá'í-samfunnet videre i arv til hans dattersønn Shoghi Effendi. Da Effendi døde barnløs i 1957, ble det ikke utpekt noen ny leder. I 1963 møttes Det internasjonale bahá'í-råd i London og valgte Det universelle rettferdighetens hus (Universal House of Justice) som siden den gang har vært øverste organ for bahá'í-samfunnet på verdensbasis.

2.2 TRO

Bahá'íenes mest sentrale religiøse skrift er Bahá'u'lláhs *al-Kitab al-Aqdas*, som betyr den helligste bok. I tillegg finnes detaljerte utlegninger om ulike religiøse, sosiale og juridiske spørsmål i såkalte «tavler» som er forfattet av både Baha'u'llah, hans sønn og etterfølger Abdul Baha, og i brev forfattet av Abdul Bahas dattersønn Shoghi Efendi (Walbridge 1999). Bahá'íene inkluderer også en rekke hellige skrifter fra andre religioner som del av sitt trosgrunnlag.

Bahá'íene regner Bahá'u'lláh som den foreløpig siste i rekken av profeter som Gud har sendt til menneskene. Bahá'u'lláh anerkjente andre religioners profeter – inkludert Krishna, Buddha, Moses, Jesus og Muhammed – og hevdet at disse har formidlet det samme budskapet, men tilpasset det den aktuelle tidsepoke og kultur. Bahá'u'lláh forkastet mange av påbudene og forbudene i islam, med tilhørende kultus, til fordel for mer generelle etiske prinsipper for menneskene. Sentralt står ideene om religionenes felles opphav i en felles gud, menneskehetens enhet og menneskenes – både menns og kvinners – likeverd. Alle former for fordommer skal bekjempes. Enkeltmenneskets egen søken etter sannhet og Gud vektlegges, og presteskap avvises. Det understrekes at religionen må stemme overens med vitenskap og fornuft, og betydning av utdanning fremheves (SNL 2016).

Tanken om menneskehetens enhet og likeverd ligger til grunn for bahá'íenes sterke sosiale og politiske engasjement for likestilling, rettferdighet, fred og internasjonalt samarbeid. Bahá'u'lláh uttrykte sin skepsis til moderne europeisk nasjonalisme slik: «Salighet ligger ikke i å elske sin egen nasjon, men snarere i å elske hele verden» (Cole 2005, s. 132). Bahá'íenes langsiktige visjon er etableringen av en ny, demokratisk verdensorden som styres av et verdensparlament og en internasjonal domstol. Bahá'í-samfunnet har også programfestet innføring av et felles internasjonalt økonomisk system og et globalt språk (SNL 2016).

Det er relativt liten vekt på riter og kultus i bahá'í-troen. Men bahá'íene er pålagt å be hver dag og praktiserer også faste, som avholdes fra soloppgang til solnedgang fra 2. til 20. mars, som er den siste måneden i bahá'íenes kalender (Walbridge 1996; Smith 2008, s. 188). Året er inndelt i 19 måneder, med 19 dager i hver måned. En nittendagersfest feires den første dagen i hver måned. Festen er en hovedaktivitet i bahá'íenes lokalsamfunn og inneholder tre elementer: andakt, behandling av administrative spørsmål og sosialt samvær (Bahá'í Encyclopedia Project 2009b). Det er ytterligere ni høytider i året, hvorav den største er ridvan som feires i april–mai til minne om at Bahá'u'lláh erklærte seg som profet i 1863 (SNL 2016).

Bahá'íene tror at ethvert menneske har en udødelig sjel, som er adskilt fra kroppen. Forestillinger om himmel og helvete i andre religioner forstås av bahá'íene som et metaforisk uttrykk for graden av nærhet eller avstand til Gud (Smith 2008, s. 119). I noen land har bahá'íene templer, som alle har ni sider og én kuppel. Sidene symboliserer menneskenes religiøse mangfold, og kuppelen symboliserer Guds enhet. Men bahá'íene kan godt holde gudstjenester i andre forsamlingslokaler eller private hjem.

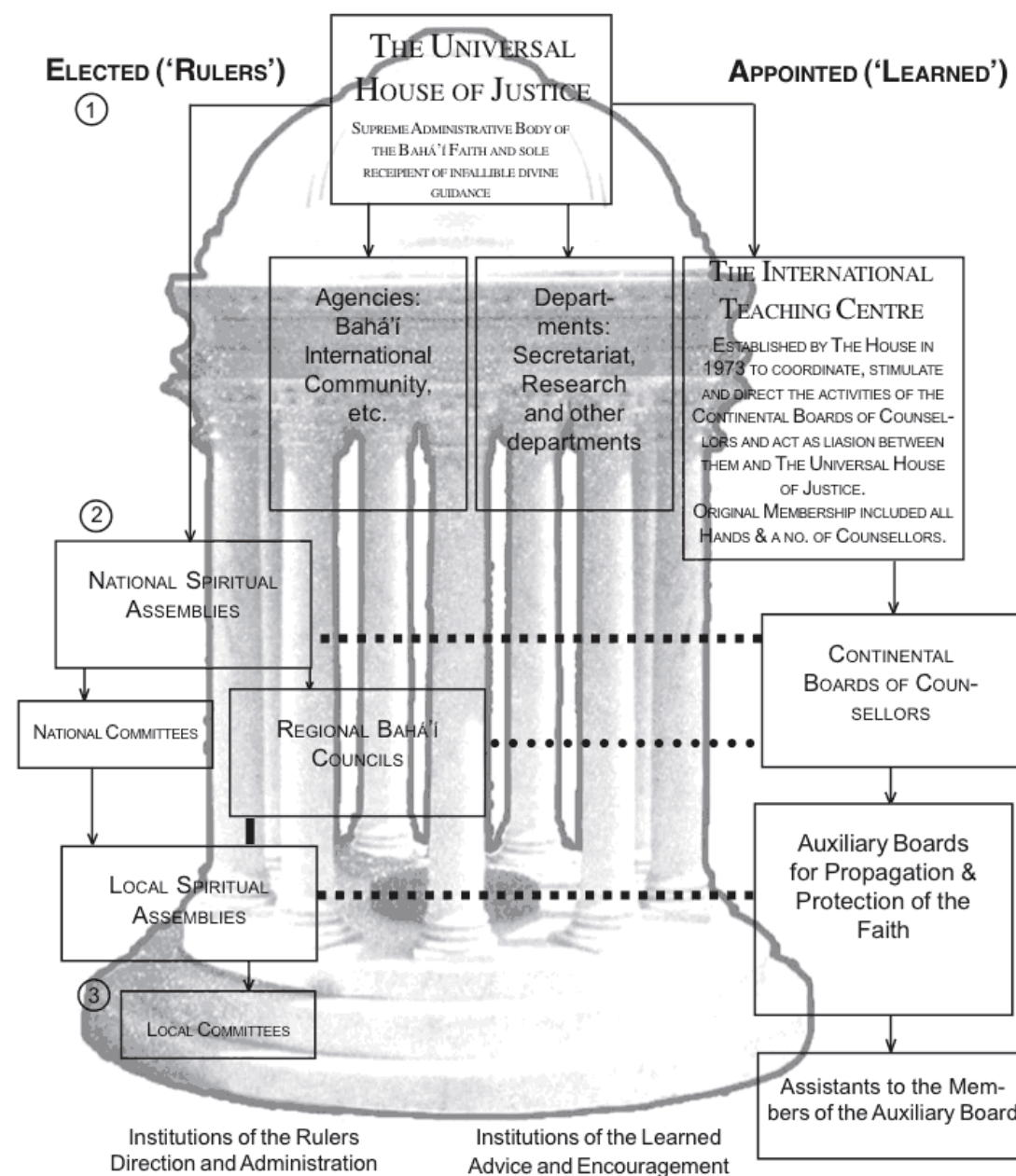
2.3 BAHÁ'ÍENES ADMINISTRASJON

Siden 1963 har bahá'íenes øverste organ på det internasjonale plan vært Det universelle rettferdighetens hus med ni mannlige medlemmer, som velges hvert femte år av samtlige nasjonale råd. Det universelle rettferdighetens hus, som regnes for å ha guddommelig autoritet, har som rolle å veilede det internasjonale bahá'í-samfunnet (Bahá'í-samfunnet i Norge u.å.).

Bahá'í-samfunnets administrative strukturer har utviklet seg gradvis og gjenspeiler visjonen om en ny, fredelig og sosial verdensorden. Bahá'u'lláh og Abdul Baha nedfelte sentrale prinsipper for organisasjonen, som ble videreutviklet i detalj av Shoghi Effendi. Dagens organisasjonsstruktur omtales som Den administrative orden og er definert i en «konstitusjon» som Det universelle rettferdighetens hus vedtok i 1972. Den administrative orden består av, på den ene siden, demokratisk valgte råd i et hierarkisk system, fra lokale åndelige råd via nasjonale åndelige råd, til Det universelle rettferdighetens hus, som er øverste autoritet. De valgte rådene, som også kalles «de styrende» (the rulers), innehar lovgivende, utøvende og dømmende myndighet. På den annen side finnes Rådgiverinstitusjonen, som består av medlemmer som ikke er valgt, men utnevnt, til ulike oppgaver innenfor sitt geografiske område. Disse rådgiverne, som også omtales som «de lærde» (the learned), har som oppgave å bistå de valgte organene, samt å beskytte og spre bahá'í-læren (Bahá'í Encyclopedia Project 2009b; Smith 2008, s. 175).

Institusjonene av styrende og lærde skal ikke forstås som et presteskap. Bahá'íene avviser presteskap ut fra tanken om at menneskene selv må lese de hellige skriftene og komme frem til sin egen forståelse av budskapet (Momen 1997).

I alle land hvor det finnes ni eller flere bahá'íer, vil det velges en nasjonal forsamling som administrerer trossamfunnets aktiviteter. Lokale åndelige råd velger hvert år representanter til et nasjonalt åndelig råd – som hvert femte år deltar i valg av Det universelle rettferdighetens hus. I henhold til Bahá'u'llás forordninger skal alle medlemmene av Det universelle rettferdighetens hus være menn (BIC u.å.).

Organisasjonskart over bahá'í-administrasjon. Kilde: D. Troxel (2006)

Et sentralt prinsipp i bahá'íenes organisasjonsarbeid er konsultasjon, både når det gjelder vedtaksprosesser på alle nivåer og ved konfliktløsning. Åpen lytting, respekt for andres meninger og vilje til å endre mening er viktige idealer (Momen 1997).

Bahá'íenes administrative og åndelige senter ligger i byene Haifa og Akko i Israel. På Karmelfjellet i Haifa holder Bahá'í World Center og Universal House of Justice til. Her ligger Ali Muhammed (Al Bab), som varslet at det ville komme en ny profet, gravlagt. Bahaienes helligste sted regnes for å være graven til profeten Bahá'u'lláh, som ligger i Akko, noen kilometer nord for Haifa.

3. BAHÁ'Í-SAMFUNNET I IRAN UNDER SHAH-STYRET

Bahá'íene har helt siden religionens tilblivelse vært under sterkt press både fra de politiske myndigheter og fra det shiamuslimske geistlige etablissementet i Iran.

Bahá'í-religionen vokste frem i et shiamuslimsk miljø i Persia. De første bahá'íene ble følgelig sett på som frafalne muslimer av de shiamuslimske geistlige, og dette synet har preget det spente forholdet mellom bahá'íer og det shiamuslimske presteskaper som har vedvart til i dag. På det religiøse plan var det flere momenter som ble oppfattet som provoserende. Fremstillingen av Bahá'u'lláh som en profet etter Muhammed ble i seg selv ansett som blasfemisk fordi det bryter med det islamske dogmet om at Muhammed er «profetenes segl». Al Bab og Bahá'u'lláh utfordret dessuten de shiamuslimske geistlige ved å forkaste presteskaper som institusjon. Videre var innholdet i den nye læren radikalt på mange felt. Blant annet tok bahá'íene til orde for likestilling mellom kvinner og menn og hevdet at alle religioner var uttrykk for den samme gud. Gjennom ekspansiv misjonering lyktes de tidlige bahá'íene å omvende shiamuslimer, inkludert prominente skikkelser, og kunne dermed oppfattes som truende. På denne bakgrunn har det shiamuslimske presteskaper alltid vært en aktiv pådriver overfor det til enhver tid sittende iranske regimet for en undertrykkende politikk overfor bahá'í-samfunnet.

På det politiske plan har bahá'íenes status variert under ulike epoker. De første bahá'íene ble utsatt for omfattende forfølgelse som en direkte følge av at deres forgjengere babistene gjennomførte et mislykket attentat mot shahen i 1852. I kjølvannet av attentatet ble Bahá'u'lláh landsforvist, noe som svekket hans tilhengerskare i Iran. Men i løpet av 1890-tallet ble de første bahá'í-institusjoner opprettet i Teheran. Bahá'íene etablerte også boktrykkerier og skoler, for både gutter og jenter, samt sosiale institusjoner som barnehager og helseklinikker (Bahá'í Encyclopedia Project 2009c). Blant de tidlige bahá'íene var det, i tillegg til shiamuslimer, et betydelig antall jøder og zoastere som konverterte til den nye troen (Amanat 2008; Encyclopædia Iranica 2011a).

Religiøse minoriteters stilling i Iran ble styrket i en ny iransk konstitusjon i 1906, men bahá'íene var ikke nevnt blant de anerkjente religionene. Bahá'íenes institusjoner opererte derfor uten noen offisiell status, noe som la grunnlaget for offentlig sanksjonert diskriminering av bahá'íene gjennom det 20. århundret. I perioder opplevde bahá'íene arrestasjoner, stengning av institusjoner og voldelige angrep, men generelt ble de likevel tolerert under de ulike shah-regimene. Under første del av Reza Pahlavis styre fra 1925 kunne bahá'íene utvide sine aktiviteter og avholde store, offentlige møter. Det første Nasjonale åndelige råd i Iran ble valgt i 1934 (Smith 2008, s. 84).

Senere på 1930-tallet slo shahens styre ned på bahá'í-samfunnet ved blant annet å forby distribusjon av bahá'í-litteratur, forby bahá'í-ekteskap og stenge alle bahá'í-skoler i Iran (Encyclopædia Iranica 2011b).

Bahá'íene ble oppfattet som støttespillere for Reza Shahs sekulære reformer på 1920-tallet, som ble gjennomført tross sterk motstand fra de geistlige. Bahá'íene ble dermed involvert i dragkampen mellom de geistlige og shahen, og i perioder hvor shahen sto svakt, økte presset mot bahá'íene, som fikk en sydebukk-status i samfunnet. Bahá'íenes støtte til «vestlige verdier» og alliansen med kongedømmet

mot de geistlige, slo tilbake på bahá'íenes anseelse i opinionen, ifølge MacEoin (Encyclopædia Iranica 2011b).

I 1951 og 1955 ble bahá'íer utsatt for en bølge av voldsaksjoner i flere byer, inspirert av anti-bahá'í-propaganda som kulminerte med at religiøse ledere over den nasjonale radiokanalen oppfordret til hellig krig mot bahá'íene. Det nasjonale bahá'í-senteret i Teheran ble inntatt av soldater og delvis ødelagt (IHRDC 2006, s. 9; Forsythe 2009, s. 135). Både shia-aktivister og -geistlige deltok aktivt i lobbyvirksomhet for å øke myndighetenes press mot bahá'í-samfunnet. På 1950-tallet ble det etablert en egen messiansk, shiaislamsk organisasjon, Hojjatiyyeh Society, som hadde som hovedformål å bekjempe bahá'í-samfunnet (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 4).

Intensiteten i volden og presset mot bahá'íene ble til en viss grad gjenspeilet av antall drepte i de ulike fasene. Totalt ble 37 bahá'íer drept i perioden 1922–1955. 15 ble drept på midten av 1920-tallet, ingen på 1930-tallet, 11 på 1940-tallet og 11 fra 1950 til 1955 (Smith 2008, s. 85).

Samtidig oppnådde bahá'íene en viss beskyttelse av shahen, og mange bahá'íer benyttet anledningen til å gjøre karriere i det iranske næringslivet på 1960- og 70-tallet (Cole 2005, s. 136-137). Grunnet sitt relativt høye utdanningsnivå ble de overrepresentert i offentlig sektor, noe som styrket en oppfatning i opinionen om at bahá'íene var shah-regimets allierte (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 5).

Flere av pådriverne i de geistliges kampanje mot bahá'íene på 1950-tallet oppnådde flere tiår senere ledende posisjoner i den islamske republikken. Blant dem var Ayatollah Khomeini, som fra midten av 1960-tallet ledet de religiøse konservative fra sitt påtvungne eksil. Da presset mot shahens autoritære styre økte på 1970-tallet, la Khomeini i sine taler vekt på den vestlige «forgiftningen» av samfunnet som blant andre bahá'íene sto for. Bahá'íene ble beskyldt for å stå i ledtog med russerne, britene og ikke minst sionistene (jødiske nasjonalister). I tillegg ble økonomisk suksess blant bahá'íer mistenkeliggjort, noe som bidro til motvilje og hat mot bahá'íer i opinionen og beredte grunnen for de represaliene som skulle ramme bahá'íene under den islamske revolusjonen (IHRDC 2006, s. 12-17).

4. BAHÁ'Í-SAMFUNNET UNDER OG ETTER DEN IRANSKE REVOLUSJONEN

Under den islamske revolusjonen i Iran i 1978–79 ble bahá'íene utsatt for omfattende voldsaksjoner. Bahá'íenes nasjonale hovedkvarter i Teheran og deres bygninger i andre provinshovedsteder ble overtatt av militssoldater som var lojale mot Ayatollah Khomeini. Medlemsregistre og personlig informasjon ble stjålet og senere brukt for identifisering og videre forfølgelse av bahá'íer. Bahá'í-kilder rapporterte om ulike former for vold på over 50 steder i Iran, inkludert angrep av mobb, brannstifting og drap. Eiendommer som hadde tilhørt henrettede eller drepte bahá'íer, ble ikke arvet av de etterlatte, men overtatt av staten (IHRDC 2006, s. 40). 22 Bahá'í-sentre og -gravplasser, flere hundre bahá'í-hjem, hager, bedrifter og butikker skal ha blitt utsatt for ødeleggelse i perioden 1978–1981 (IHRDC 2006, s. 17). Flere av de helligste stedene ble ødelagt, inkludert hjemmet til Al Bab i Shiraz og hjemmet til Bahá'u'lláh ved Takur (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 9).

Kort tid etter revolusjonen iverksatte det nye regimet tiltak som raserte bahá'íers økonomiske muligheter. Eiendommer og kapital ble konfiskert, og bedrifter og butikker stengt. 10 000 bahá'íer ble oppsagt fra sine stillinger i det offentlige, og noen av disse ble avkrevd å tilbakebetale lønn som var utbetalt (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 8). 15 000 bahá'íer mistet sine sparepenger (BIC 2015a, s. 22).

I tiden etter revolusjonen, særlig de seks første årene, fremsto behandlingen av bahá'íene som en brutal og kaotisk kampanje. Fengsling, tortur og drap rammet bahá'íene kollektivt og var ikke nødvendigvis knyttet til ofrenes handlinger. Undertrykkelsen ble mer dempet etter Ayatollah Khomeinis død i 1989, da Ali Khamenei ble utpekt som øverste leder og Ali Akbar Hashemi Rafsanjani valgt som president. Myndighetene tok kontroll over islamistiske aktivister som hadde utøvet vold og drap mot bahá'íer. Behandlingen av bahá'íene ble da preget av en systematisk diskriminering og marginalisering snarere enn av vold og drap (Afshari 2008, s. 261).

Denne formen for forfølgelse har vedvart til i dag, men intensiteten har variert i ulike perioder. Det var noen beskjedne forbedringer for bahá'íene under den reformistiske president Mohammad Khatamis regjeringsperiode fra 1997 til 2005. Noen bahá'í-studenter som tidligere hadde blitt utvist fra studier, fikk gjenoppta studiene, og noen konfiskerte eiendommer ble tilbakeført til bahá'íer. Enkelte fikk gjenåpne sin forretningsvirksomhet, og noen fikk utstedt utreisevisum (Cole 2005, s. 141).

4.1 HENRETTELSER

I perioden fra 1978 til 1998 ble over 200 bahá'íer henrettet eller drept (Forsythe 2009). Ifølge Afshari økte antallet henrettelser et par år etter revolusjonen. Mens 47 bahá'íer ble drept fra revolusjonens start til juni 1981, ble antallet fordoblet til 98 frem til utgangen av 1984 (Afshari 2008, s. 248).

Blant de drepte var det mange fremstående personer med verv i bahá'í-samfunnet. I 1980 ble alle ni medlemmer av det iranske bahá'í-samfunnets valgte, nasjonale åndelige råd kidnappet og «forsvant». Disse antas å være drept. Da bahá'íene innsatte et nytt nasjonalt råd, ble åtte av de ni medlemmene arrestert og henrettet året etter (IHRDC 2006, s. 23). Også medlemmer av lokale råd ble hardt rammet. Sju rådsmedlemmer i Yazd, sju i Hamadan og alle ni rådsmedlemmene i Tabris ble henrettet. Den største bølgen av arrestasjoner og henrettelser var i Shiraz, hvor hele 31 bahá'íer ble drept fra 1978 til 1983 (IHRDC 2006, s. 29-31).

Episoder med henrettelser og drap avtok utover på 1980-tallet, men forekom sporadisk også senere. To bahá'íer ble henrettet i 1988 og én i 1992 – sistnevnte anklaget for spionasje, uten at det skal ha blitt fremlagt bevis. I 1998 ble Ruhollah Ruhani dømt til døden og henrettet, anklaget for å ha omvendt en muslim (Afshari 2011, s. 164-165). I noen dommer var apostasi en del av tiltalen. Zabihollah Mahrami og Musa Talebi var begge tiltalt og dømt til døden for apostasi, men etter ankebehandling ble de dømt og henrettet for spionasje (Afshari 2011, s. 165).

4.2 ARRESTASJONER

Over 1000 bahá'íer ble arrestert i en toårsperiode fra 1982 til 1984. I 1985 satt over 700 bahá'í-fanger fengslet (Afshari 2008, s. 250). De neste årene sank antallet raskt, fra 200 i 1987 til 129 i 1988, og videre til 15 i 1989 – og forble på det nivået på 90-tallet (Cole 2005, s. 139-141).

4.3 PRESS FOR Å AVSVERGE SIN TRO

Det har fremstått som en systematisk strategi fra myndighetenes side å forsøke å presse bahá'íer til å oppgi sin tro og omvende seg til islam. Presset har tatt ulike former – fra verbale oppfordringer til fysisk mishandling under fengselsopphold.

Da bahá'íer ble mål for voldelige angrep og drevet på flukt fra landsbyer utenfor Isfahan i januar 1979, ble de oppsøkt av shiamuslimske ledere som oppfordret bahá'íene til å oppgi sin tro hvis de ville redde sine liv og eiendommer (IHRDC 2006, s. 19). I fengslene ble mange bahá'íer utsatt for tortur i et forsøk på å tvinge dem til å forlate sin tro. Blant dem var ti bahá'í-kvinner som ble henrettet i 1983 for å ha undervist bahá'í-barn om trosspørsmål (Forsythe 2009, s. 135).

Det var vanlig prosedyre å forelegge de fengslede bahá'íene et skriv hvor de ble bedt om å skrive under på at de skulle avslutte sin aktivitet for å slippe fri, noe bahá'íene vanligvis nektet å gjøre. Skrivet omtalte gjerne bahá'íene i nedsettende vendinger, som i dette eksemplet:

I, the undersigned, have undertaken not to have in my possession any book, pamphlet, document, symbol, or picture of this misguided Zionist, espionage group of Bahá'ís. If any of the above-mentioned article...is found on my person or in my home, this will be tantamount to being of those who "war against God"...and the attorney-general will be free to give a decision against me in the manner he sees fit (sitert i Afshari 2008, s. 250).

Mange Bahá'íer som hadde mistet økonomiske goder som pensjon, fikk tilbud om å få rettighetene tilbake dersom de konverterte til islam. Her er et eksempel på et offisielt brev som ble forelagt bahá'íer:

Based on the information received, you are a Bahá'í and therefore not entitled to a pension payment. However, should you convert to Islam and demonstrate remorse for having been a Bahá'í and further provide this office with proof that you have embraced Islam, steps will be taken to restore pension payments to you (sitert i Afshari 2011, s. 166).

Flere bahá'íer som har vært fengslet, har gjort det klart at de kunne ha sluppet fri dersom de hadde gitt etter for kravet om å avsverge sin tro. Det gjaldt også fanger som risikerte dødsstraff. Dommeren som sendte ti bahá'í-kvinner i døden i 1983, erklærte overfor kvinnene følgende: «I ask you to recant and come back to Islam. If you do, I will let you go» (Afshari 2011, s. 163).

Denne type press om trosavsvergelse satte bahá'íer overfor et vanskelig dilemma. Det er et sentralt dogme i bahá'í-troen at man ikke skal benekte sin tro, og bahá'íer risikerer å bli ekskludert fra bahá'í-samfunnet hvis man bryter dette dogmet. For eksempel ble registrerte bahá'íer som erklærte seg som muslimer for å kunne forlate Iran før 1989, kompromissløst bannlyst fra bahá'í-felleskapet, ifølge Cole. Det medførte også at bahá'íer som har benektet sin tro overfor iranske myndigheter og deretter søkt beskyttelse i vestlige land, ble nektet bekreftelser på sin tilknytning til bahá'í (Cole 2005, s. 139). Den strenge praktiseringen av prinsippet om ikke å fornekte sin tro, indikerer et høyt krav om disiplin og selvoppofrende lojalitet av trossamfunnets medlemmer.

5. FORMALISERT DISKRIMINERING

Ayatollah Khomeini var klar i sin holdning om at bahá'íene ikke ville kunne utøve sin tro i det islamske Iran. I et intervju i februar 1979 uttalte han om bahá'íene at «de er en politisk fraksjon; de er skadelige. De vil ikke bli akseptert» (IHRDC 2006, s. 20). Denne holdningen har preget den islamske republikkens videre håndtering av bahá'í-samfunnet frem til i dag.

5.1 GRUNNLOVEN

Den islamske republikkens grunnlov, som ble innført ved en folkeavstemning i oktober 1979, garanterer beskyttelse til de anerkjente religiøse minoritetene i landet, men dette inkluderer ikke bahá'íene. Artikkel 13 i den nye grunnloven anerkjenner zoroastere, jøder og kristne som de eneste religiøse minoriteter som, innenfor lovens rammer, har rett til å utøve sine religiøse riter og seremonier, samt til å handle i overensstemmelse med deres egen familierett og religiøse utdanning. Bahá'íene er ikke nevnt i lovteksten.¹ Videre refereres det i artikkel 14 i grunnloven til at prinsippet om respekt for ikke-muslimer gjelder for alle som ikke involverer seg i konspirasjon eller aktivitet mot islam eller Den islamske republikken. Denne formuleringen skal ha vært en direkte henvisning til bahá'íene, som nettopp ble beskyldt for å konspirere mot Den islamske republikken og stå i ledtog med sionismen (IHRDC 2006, s. 22). Formuleringene i grunnloven ble fulgt opp i den offentlige forvaltning og har dannet et juridisk grunnlag for å frata bahá'íer elementære borgerrettigheter og for en systematisk diskriminering i det økonomiske, sosiale og politiske liv.

Det iranske parlamentet, Majlis, vedtok i 1981 retningslinjer for offentlige ansettelser som fastslo at straffen for «medlemskap i misledede sekter» (en vanlig referanse til bahá'íer) var «permanent oppsigelse fra offentlig sysselsetting» (IHRDC 2006).

5.2 MEMORANDUM FRA 1991

Fra øverste politiske ledelse ble det distribuert direktiver til offentlig administrasjon og maktapparat som berørte en rekke felt i samfunnslivet, inkludert sysselsetting, næringsliv, utdanning og religionsutøvelse. Et sentralt dokument er det såkalte "Bahá'í question memorandum" som ble utarbeidet av the Supreme Revolutionary Cultural Council i 1991 og publisert i 1993 av FNs spesialrapportør for Iran. Dokumentet, som var merket konfidensielt og signert Øverste leder Khamenei, definerte «status for bahá'íene innenfor landets system». Den overordnede anbefalingen var at myndighetene burde håndtere bahá'íene på en måte slik at "deres fremgang og utvikling blokkeres". Det er verdt å merke seg at dokumentet, i tillegg til å anbefale en rekke konkrete diskriminerende og undertrykkende tiltak, også satte grenser for hvor grov undertrykkingen kunne være. Det stadfestes at bahá'íene «ikke vil bli landsforvist uten grunn» og at de «ikke vil arresteres, fengsles eller straffes uten grunn» (for engelsk oversettelse av memorandumet, se BIC 2015a, s. 38). De skal kunne innrulleres i skoler, så lenge de ikke identifiserer seg som bahá'íer; og de skal utvises fra universiteter hvis det fremkommer at de er bahá'íer. Det ble

¹ Grunnlovens artikkel 13 omtaler religiøse minoriteter: «Zoroastrian, Jewish, and Christian Iranians are the only recognized religious minorities, who, within the limits of the law, are free to perform their religious rites and ceremonies, and to act according to their own canon in matters of personal affairs and religious education.»

understreket at bahá'íer ikke tillates å ha en høy inntekt, men kan ha en standard minstelønn. Med memorandumet fra 1991 satte myndighetene en mer enhetlig standard for behandlingen av bahá'íene, i kontrast til den mer vilkårlige behandlingen de var blitt utsatt for det foregående tiåret, med store variasjoner i ulike regioner (Afshari 2008, s. 262).

Liknende direktiver har blitt distribuert i ulike deler av Irans offentlige administrasjon også i de senere årene. Det opposisjonelle nyhetsbyrået Saham News publiserte et direktiv fra Irans politisjef, datert 8. april 2010, som definerte hvilke sektorer som var forbudt for bahá'íer. Direktivet instruerte politikamre over hele landet til å følge med på, og begrense, bahá'íenes aktiviteter. Sektorer som var forbudt for bahá'íer, inkluderte kultur, utdanning, finans, media og film, forlag, reisebyråer, bilutleie, smykker og klokker, data og internettkafeer. Bahá'íene skulle heller ikke eie trykkerier, hoteller eller undervise i søm. Direktivet gjentar retningslinjen i det tidligere nevnte memorandumet fra 1991 om at bahá'íer ikke tillates å ha en høy inntekt, men kan ansettes på en «standard minstelønn» (HRANA 2015).

5.3 MEDIEKAMPANJE MOT BAHÁ'Í

Bahá'í-troen og bahá'íer omtales generelt i svært negative vendinger i regime-tro iranske medier. En rapport fra Bahá'í International Community som analyserte iranske medias omtale av bahá'íer i perioden fra desember 2009 til mai 2011, fant det som omtales som «anti-bahá'í-propaganda» i følgende fora: 367 artikler i papirpressen og nettmedier, 58 seminarer og konferanser, tre TV-dokumentarer og tre andre TV-programmer, to databaser tilgjengelig på nett, to nettsider med eneste formål å bekjempe bahá'í-troen, og fem offentlige utstillinger (BIC 2011).

Tilbakevendende temaer i materialet inkluderte påstander om at bahá'í er anti-islamisk og aktivt søker å underminere islam, at bahá'í-troen er en «misdreiet sekt» knyttet til satanisme, at bahá'íer er «agenter for sionisme» eller spioner for Israel og vestlige stater, at bahá'íer er moralsk fordervet med en støtende atferd, at bahá'í-troen ble stiftet av – eller har historiske forbindelser til – imperialistiske makter som Storbritannia og Russland, og at bahá'íene hadde innflytelse på shahens styre.

Mens disse temaene er gamle, velkjente påstander, ble det også avdekket nye anklagepunkter i rapporten. Blant annet ble det hevdet at bahá'íer har vært en drivkraft i den politiske opposisjonen mot myndighetene og at de deltok – eller til og med planla – de såkalte Ashura-protestene i desember 2009 i kjølvannet av urolighetene rundt det omstridte presidentvalget tidligere samme år. Det ble påstått at bahá'íer har innflytelse på regimefiendtlige menneskerettsaktivister, og at de kontrollerer internasjonale kringkastingsselskaper som BBC og Voice of America. Det påstås også at bahá'íer hjernevasker muslimer for å få dem bort fra sin tro og at bahá'íer lokker til seg konvertitter ved bruk av seksuelt attraktive kvinner.

5.4 GRUNNSKOLEUTDANNING

Barn av bahá'í-foreldre blir innskrevet i vanlig grunnskole i Iran. Ifølge en representant for Bahá'í World Centre får bahá'íer barna innskrevet ved sin lokale skole uten problemer, i tråd med retningslinjene for skolene som sier at bahá'íer ikke skal nektes adgang (representant A, intervju mars 2015). Men bahá'í-kilden understreket at skolen registrerer at de er bahá'íer ved opptak, på samme måte som de registrerer religiøs tilhørighet for andre minoritetslever. Dersom barnet

tilkjennegir sin religiøse bakgrunn overfor medelever, risikerer det reaksjoner fra skolen, inkludert utvisning.

Under et tjenestebesøk til Bahá'í World Centre i Haifa, Israel, i mars 2015 intervjuet Landinfo tre iransk-amerikanske kvinner som var oppvokst som bahá'íer i Iran frem til familiene deres emigrerte til USA i 2003 og 2005. Kvinnene, som nå arbeidet som frivillige ved Bahá'í World Centre, ønsket å være anonyme. De hadde alle gått på iranske barneskoler og kunne fortelle om et betydelig press fra lærere og rektor når det gjaldt deres religiøse tilhørighet (intervju med F, M og Z. Haifa, mars 2015). En av de tre kvinnene, F, som vokste opp i Teheran, fortalte at hun hadde blitt utvist fra flere skoler i Iran fordi hun i klassen hadde avslørt at familien var bahá'í. Bakgrunnen for dette var at hun svarte hvis noen stilte spørsmål om hennes bakgrunn. Da hun ble utvist, hadde hun alltid anledning til å søke seg til en annen skole. Men ettersom dette hadde gjentatt seg flere ganger, måtte hun begynne på skoler stadig lenger unna hjemstedet.

M, som kom fra Mazandaran, fortalte at hun var blitt truet med utvisning fordi hun ikke deltok i den muslimske bønningen. Også hun fortalte at hun ikke snakket om bahá'í-bakgrunnen sin bortsett fra hvis hun fikk spørsmål fra lærere eller elever.

Den tredje kvinnen, Z fra Esfahan, fortalte at hun ble presset av lærerne til å delta i muslimske bønner. Noen ganger gjemte hun seg på toalettet for å unngå bønnestunden. Hun hadde en eldre søster som ble utvist fra videregående i 1984 som en del av kampanjen mot bahá'íer. Søsteren hadde måttet avbryte andre klasse på videregående fordi hun oppga at hun var bahá'í. Til slutt hadde hun fått begynne på en ny skole under betingelse av at hun ikke snakket med noen om sin bahá'í-tro. Z fortalte at hun selv hadde mottatt undervisning hjemme i regi av bahá'í-samfunnet. «Videregående-elever underviste barneskoleelever, og universitetsforelesere underviste videregående-elever. Det hele var organisert av tidligere universitetsansatte som hadde blitt oppsagt», fortalte Z.

De tre kvinnene hadde opplevd ulike former for diskriminering fra skolens side. For eksempel ble de ekskludert fra utdeling av karakterkort ved skoleårets slutt. Mens de andre elevene ble ropt opp og fikk kunngjort sine karakterer, med premier for de beste, fikk bahá'íene utdelt karakterkortet i etterkant av seremonien – og de fikk aldri noen premie uansett om de var best. M fortalte at i femte klasse kunne de beste elevene stille til en egen eksamen for å søke seg til spesielle skoler som anses som bedre. Men M hevdet hun ble nektet å stille fordi hun var bahá'í. M gikk i en klasse med to andre bahá'í-jenter som hun var mye sammen med. «Lærerne prøvde å begrense de andre elevenes omgang med oss. Rektoren innkalte mine muslimske venner og ga dem beskjed om at de ville få nedsatt ordenskarakter hvis de var sammen med oss,» fortalte M. Hun la til at hun hadde så gode karakterer at hun normalt ville fått stipend for videre studier, men at hennes søknad ble avvist fordi hun var bahá'í.

I en bahá'í-publikasjon om situasjonen for bahá'í-barn i Iran oppgis det at barna ofte utsettes for fornærmelser, latterliggjøring, trakassering og trusler om utvisning hvis de tilkjennegir sin tro eller kommenterer lærerens feilaktige påstander om bahá'í. Bahá'í-samfunnet registrerte 150 slike episoder i ti ulike byer i løpet av en tomåneders periode i januar–februar 2007 og 100 episoder fra oktober 2008 til februar 2009 (BIC 2015b).

5.5 UTESTENGNING FRA HØYERE UTDANNING

Bahá'íer utestenges systematisk fra høyere utdanning i Iran. På 1980-tallet ble bahá'íer pålagt å frasi seg sin tro for å kunne bli tatt opp ved offentlige eller private universiteter. I det tidligere nevnte Bahá'í question memorandum var det klargjort at bahá'íer måtte ekskluderes enten i opptaksprosessen eller utvises under studiene så snart det ble kjent at vedkommende var bahá'í. Etter internasjonalt press ble dette kravet lempet på i 2004, ved at bahá'í-studenter fikk anledning til å unnlate å fylle inn religion i søknadsskjemaet. 800 bahá'íer deltok i opptaksprøver for studieåret 2006–2007. 480 studenter besto prøven, men bare 289 ble godkjent. Over halvparten av de 289 ble imidlertid avvist på et senere stadium. Også de påfølgende årene ble bahá'í-studenter avvist etter først å ha gjennomført opptaksprøver. I 2008–2009 ble bahá'í-studenter henvist til en nettside for å motta sine eksamensresultater. På den henviste siden ble de møtt med følgende beskjed: «Error: Incomplete file. Forward correspondence to the Education Assessment Organisation c/o PO Box 31535-3166, Karaj» (HRW 2010). Påstand om «ufullstendige opplysninger» har siden vært en vanlig begrunnelse fra universitetenes side for å nekte bahá'íer å registrere seg eller nekte å oppgi eksamensresultater eller utstede vitnemål. International Campaign for Human Rights in Iran satte opp en (ufullstendig) liste over 217 navngitte studenter som var blitt nektet utdanning i perioden 2005–2010, hvorav to i 2005, 19 i 2006, 19 i 2007, 49 i 2008, 58 i 2009 og 70 i 2010 (ICHRI 2010).

Utdanning er tradisjonelt vektlagt som et spesielt viktig tema blant bahá'íer. Bahá'íer har tidlig vurdert utdanning som avgjørende for menneskelig utvikling og for å gjøre menneskene i stand til å endre og forbedre egne sosiale forhold (Momen 2008, s. 94). Bahá'íene møtte derfor utestengningen fra utdanningssektoren med å opprette en egen utdanningsinstitusjon, Bahá'í Institute of Higher Education (BIHE), også kjent som Bahá'í Open University, i 1987. Institusjonen ble drevet av akademikere som var blitt oppsagt fra iranske læresteder på 1980-tallet. Undervisningen foregikk i private hjem og kontorer, med kvalifiserte forelesere som gjerne ville bruke sin ledige kapasitet til å utdanne den yngre generasjon bahá'íer. I løpet av 1990-tallet hadde institusjonen opptil 900 studenter innrullert og en stab på 150 (IHRDC 2006, s. 50). Denne virksomheten ble slått ned på av myndighetene som ulovlig. I september 1998 raidet agenter fra etterretningsministeriet 500 private hjem i ulike byer og arresterte 36 bahá'íer, hvorav fire ble idømt opptil ti års fengsel for virksomheten (Afshari 2011, s. 170).

Etter denne razziaen gjenoppbygde BIHE virksomheten og fortsatte undervisningen. Fra 2001 slo Revolusjongarden stadig til mot undervisningen, stengte lokaler som ble brukt, og arresterte forelesere, blant annet i Mashad og Shiraz (IHRDC 2006, s. 50). I 2008 ble den kvinnelige direktøren for BIHE gjennom 15 år, Mahvash Sabet, arrestert sammen med seks andre bahá'í-ledere som alle ble dømt til 20 års fengsel i 2010.²

Mye av virksomheten til BIHE har etter hvert blitt organisert ved korrespondanse over internett. Dette har gjort det mulig å fortsette undervisning med et minimum av fysiske møter, noe som har bedret sikkerheten til deltakerne vesentlig. Et par ganger i semesteret møtes studenter og forelesere/veiledere, men ellers foregår

² Profil på flere av de fengslede foreleserne i BIHE er tilgjengelig fra <http://news.baha'i.org/human-rights/iran/education/profiles>.

kommunikasjonen over internett. Telefon brukes ikke, ettersom den er lettere å avlytte (U.S. Bahá'í Office of Public Affairs u.å.). Men myndighetenes forsøk på å stanse virksomheten har på ingen måte avtatt. Nye raid ble gjennomført i mai 2011 mot 39 hjem til BIHE-forelesere i Teheran, Karaj, Esfahan og Shiraz. Samtidig siterte Iran Students' News Agency en kunngjøring fra Vitenskaps- og teknologiministeriet hvor det het at «the online university BIHE has not received any ministry permits for operation, and all its activities are illegal» (University World News 2011). Flere av de arresterte ble idømt fengselsstraffer på fire til fem år. I juni 2014 ble nok en BIHE-instruktør, Azita Rafizadeh, idømt fire års fengsel for sitt arbeid med BIHE. Hun skal ha hatt muligheten til å slippe straffeforfølgelse dersom hun hadde godtatt å avslutte arbeidet for BIHE. Mannen hennes, Peyman Kushk-Baghi, ble dømt til fem års fengsel i mai 2015. Begge ble dømt for «membership in the illegal and misguided Bahá'í group with the aim of acting against national security through illegal activities at the BIHE educational institute» (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 17-18).³

Mens flere myndighetspersoner har benektet at bahá'ier diskrimineres på grunn av sin tro, har den autoritative Ayatollah Bojnourdi bekreftet at bahá'ier ikke har tilgang til universitetene. I desember 2014 uttalte Bojnourdi følgende om bahá'ier: «They still have human rights but they cannot use privileges such as going to university in Iran» (HRC 2015, avsnitt 107).

5.6 ØKONOMISK DISKRIMINERING

Den systematiske ekskluderingen av bahá'ier fra sysselsetting i offentlig sektor har rammet høyutdannede, som leger og jurister, særlig hardt. Høyt kvalifiserte akademikere og vitenskapsfolk som tidligere hadde arbeidet som forskere, måtte etter revolusjonen finne seg i å ta seg jobb som for eksempel lastebilsjåfører eller blomsterselgere (Afshari 2011, s. 167). Det tidligere nevnte memorandumet fra 1991 og senere direktiver som definerer hvilke næringer bahá'ier tillates å engasjere seg i, har ytterligere begrenset bahá'ienes økonomiske muligheter drastisk. Presset for å blokkere bahá'ienes økonomiske utvikling tiltok under president Mahmoud Ahmédinejads presidentperiode fra 2005 og har vedvart etter valget av president Hassan Rouhani i 2013 (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 17).

I en rapport fra BIC med tittelen «The economic oppression of Iran's Bahá'ís» beskrives en rekke eksempler på stengning av butikker, oppsigelser og opphevelse av forretningslisenser eller trusler om å bli fratatt lisenser. BIC registrerte 780 slike og liknende tilfeller av «økonomisk forfølgelse» av bahá'ier fra 2007 til 2015. Rapporten påviser også hvordan utestenging fra høyere utdanning og fra sysselsetting i offentlig og store deler av privat sektor har påvirket bahá'ienes økonomiske kår (BIC 2015a). Det anslås at den omfattende anti-bahá'í-propagandaen som presenteres i iranske medier, har hatt en negativ effekt på bahá'í-eid virksomhet fordi publikum oppfordres til å avstå fra å handle hos bahá'ier. Rapporten konstaterer videre at utestengingen av bahá'ier fra høyere utdanning har henvist dem til lavtlønnet arbeid eller arbeidsledighet (s. 2).

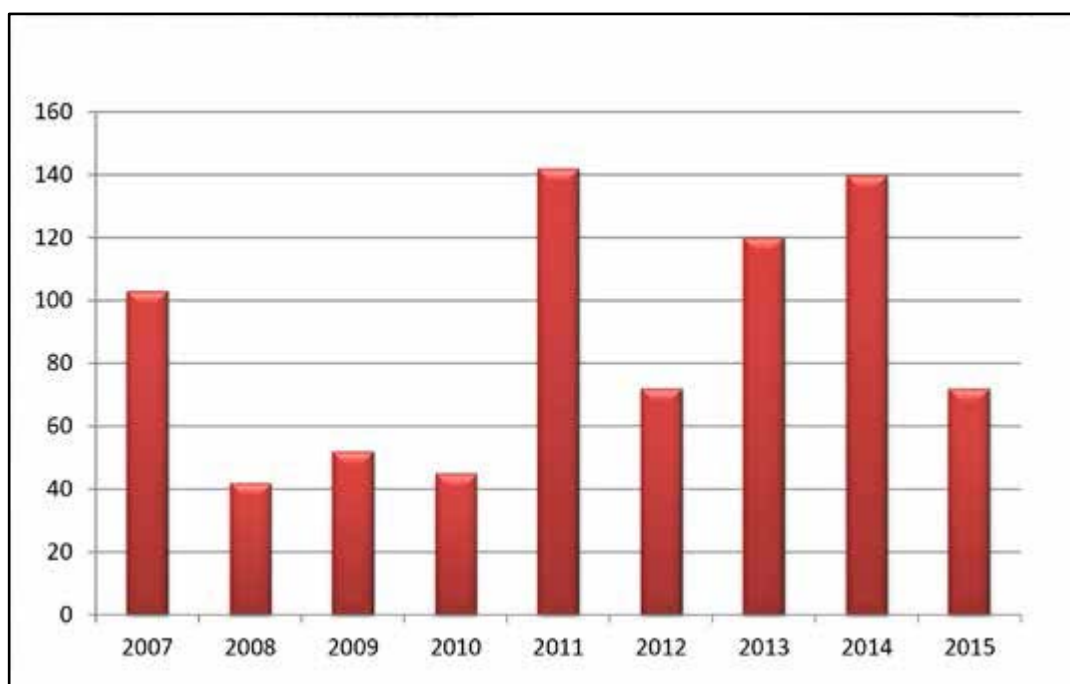
Bakgrunnen for stengningen av de fleste butikker som har blitt gjennomført de siste årene, synes å være at eierne har holdt butikken stengt på bahá'í-helligdager. Noen

³ Profil på 17 arresterte BIHE-instruktører er publisert av Baha'i World News Service, se BWNS u.å..

butikker har fått gjenåpne etter en periode, for så å bli stengt på nytt. En butikkeier fortalte at han var blitt forelagt et brev han må underskrive som en betingelse for å gjenåpne butikken. Innholdet var imidlertid svært nedsettende om bahá'í-troen, slik at han avsto fra å signere (s. 4).

I 2013 ble 16 bahá'í-eide butikker i Tonekabon stengt av myndighetene, og i oktober 2014 ble ytterligere 80 bahá'í-eide butikker stengt og forseglet i byene Kerman, Rafsanjan og Jiroft, med henvisning til at de hadde brutt reglene for forretningsdriften ved å holde stengt på bahá'í-fridager. Deretter ble eierne bedt om å skrive under på at de ville følge landets kalender og for øvrig koordinere drift og åpningstider med etterretningsorganet Amaken, The Public Places Supervision Office, hvis oppgave er å påse at islamske normer etterlevs i det offentlige (og til dels private) rom. Senere lyktes noen av butikkeierne å forhandle frem en avtale om at de bare trengte å informere Amaken og fagforeningene om hvilke dager de ville holde stengt. Deretter fikk butikkene åpne igjen i januar 2015. Men bare noen måneder senere var Amaken tilbake i de samme byene og stengte 35 bahá'í-eide butikker igjen (s. 4-5).

22 juni 2016 rapporterte BIC til FNs menneskerettighetsråd at 27 butikker eid av bahá'íer i Orumieh og seks i Sanandaj i det nordvestlige Iran var blitt stengt og forseglet av myndighetene etter at butikkene hadde vært stengt på en bahá'í-fridag (BIC 2016e).

Statistikken viser antall registrerte tilfeller av økonomisk diskriminering og trakassering mot bahá'íer, inkludert stengning av butikker eller bedrifter, oppsigelser og trusler mot ansatte fra myndighetenes side. Kilde: BIC 2015a, s. 4.

Når myndighetene stenger større bedrifter, rammer det også ansatte som ikke er bahá'íer. I 2012 ble en bahá'í-eid bedrift som distribuerte hygieneartikler i Teheran, stengt og måtte si opp 70 ansatte. To fabrikker i Semnan ble stengt samme år. Den ene, som produserte persienner, hadde 51 ansatte hvorav 26 ikke var bahá'íer (BIC 2015a, s. 5).

I 2014 ble optiker-bedrifter i Tabriz, Semnan og Teheran også utsatt for stenging og konfiskering av varebeholdning (s. 5, 9).

I noen tilfeller fremstår hensikten med myndighetenes aksjoner å være å ødelegge for suksessrike bahá'íer. En bahá'í som hadde etablert fruktproduksjon med 40 000 frukttrær etter at hans teglsteinsfabrikk ble stengt på 1980-tallet, opplevde å bli fengslet og deretter at Revolusjonsgarden kom med bulldosere og ødela vanningsanlegget og tettet brønnene i 2010. I 2015 ble også gårdshuset på anlegget revet (s. 8).

I tillegg til raid og stengning av bedrifter har bahá'íer ofte opplevd ekstra byråkratiske hindringer, som forlenget behandlingstid og usaklige avslag på søknader om tillatelser og lisenser (s. 5). Bankkreditt ble videre systematisk nektet næringsdrivende bahá'íer (Afshari 2011, s. 125).

5.7 JURIDISK DISKRIMINERING

Bahá'íenes status som en ikke anerkjent religiøs minoritet og som «vantro» har vidtrekkende juridiske implikasjoner, både med hensyn til strafferett, familierett og økonomiske rettigheter. Den mest dramatiske konsekvensen er at bahá'íer er eksplisitt ekskludert fra myndighetsbeskyttelse ved krenkelser, vold og overgrep i alle former. Ikke engang ved drap vil loven yte beskyttelse for bahá'íer. Tvert imot regnes bahá'íenes blod som *mohbah* (*mobah*) i henhold til sharia, noe som betyr at bahá'íer kan drepes uten straffeansvar for gjerningsmannen (USCIRF 2012).

Prinsippet om straffefrihet for drap på bahá'íer praktiseres av iranske domstoler, og ingen gjerningsmann har blitt pågrepet og straffet for overfall, trakassering eller voldshandlinger mot bahá'íer. En dommer i Teheran som i september 1993 fant to muslimske brødre skyldig i å ha brent en mann til døde, nektet å dømme dem for drap eller tilkjenne blodpenger til de pårørende fordi offeret var en bahá'í (Esposito & Voll 1996, s. 94). Gjerningsmennene ble imidlertid dømt til 18 måneders «korrigerende» fengselsstraff for å ha forstyrret offentlig orden (BIC 2013, s. 30).

Også etter at Fremskyndelsesrådet (Expediency Council) i 2004 godkjente at ikke-muslimer hadde rett til samme sum blodpenger som muslimer, forble bahá'íer ekskludert fra denne rettigheten. Praksisendringen var kun tiltenkt de anerkjente minoritetene jøder, kristne og zoroastre (USCIRF 2012, s. 5). Dette kan tolkes som en oppfordring til å drepe bahá'íer, kommenterte en representant for Bahá'í World Centre i Haifa (representant B, intervju mars 2015).

Også i erstatningssaker har iranske domstoler avgjort at bahá'íer ikke hadde rett til erstatning som de ville fått hvis de var muslimer (Cole 2005, s. 141). Dette prinsippet ble ikke bare praktisert ved konflikter og i drapssaker, men også ved ulykker. Ved trafikkulykker hvor en muslim forårsaket en bahá'ís død ved uaktsomhet, ville offerets etterlatte ikke få utbetalt erstatning. I stedet måtte den skyldige betale en sum til et statlig fond (Afshari 2011, s. 167).

Bahá'íer har også opplevd diskriminering ved sykehusbehandling. Ved et tilfelle hvor en bahá'í trengte øyetransplantasjon etter en brannskade (som var forårsaket av ildspåsetting av en bahá'í-eid fabrikk), bestemte den lokale islamske komiteen at et øye fra en muslim ikke kunne doneres til en bahá'í (Afshari 2011, s. 167).

Ettersom bahá'í-ekteskap ikke var anerkjent, kunne bahá'í-ektepar tiltales for utenomekteskapelig sex, og vigslere for hallikvirksomhet. Men slike anklager var

vanligere på 1980-tallet enn på 90-tallet. Ved arveoppgjør gikk eiendommer til staten hvis det ikke fantes muslimske arvinger i familien (Cole 2005, s. 142, 155).

5.8 MILITÆRTJENESTE

Det er allmenn verneplikt i Iran, og bahá'íer er pålagt å avtjene militærtjeneste som andre borgere. Ifølge bahá'í-troen skal bahá'íer unngå deltakelse i krig og søke fritak fra militærtjeneste hvis mulig. Men ut fra prinsippet om lojalitet til landets lover, aksepterer de å avtjene verneplikt i Iran. Ifølge en representant for Bahá'í World Centre avtjener bahá'íer normalt verneplikten i Iran, men kan søke fritak på samme grunnlag som andre iranere, dvs. av medisinske grunner eller på grunn av familiesituasjonen (representant A, intervju mars 2015).

6. ARRESTASJONER

Antall rapporterte arrestasjoner av bahá'íer har variert mye over tid. I første halvdel av 2000-tallet lå tallet på fengslede bahá'íer på under fem. Men under president Ahmadinejads to presidentperioder fra 2005 til 2013, økte antallet bahá'í-fanger fra under fem til over hundre. Ifølge HRW var 114 bahá'íer i iranske fengsler pr. september 2013 (HRW 2014a). I januar 2014, et halvt år etter valget av den mer liberale presidenten Hassan Rouhani, rapporterte FNs spesialrapportør at hele 136 bahá'íer satt fengslet. Deretter har spesialrapportøren dokumentert en gradvis nedgang: 126 fanger i august 2014, 100 fanger i mars 2015 og 80 fanger ved utgangen av 2015 (UNSG 2014; HRC 2015; HRC 2016). Bahá'í-kilder oppga tallet til å være 80 også pr. mai 2016. Totalt hadde 820 bahá'íer vært arrestert mellom 2005 og 2016, ifølge BIC (2016d).

Det økte presset på bahá'íene i 2005 var foranlediget av et hemmelig direktiv fra hovedkvarteret til de væpnede styrker – etter instruks fra Øverste leder Ayatollah Khamenei – til Etterrettingsministeriet, Revolusjonsgarden, politistyrken og andre etater om å trappe opp overvåkingen av bahá'íene. Alle bahá'íer skulle identifiseres og deres aktiviteter rapporteres til det militære hovedkvarteret, ifølge direktivet, som var datert oktober 2005 (BIC 2006; Zabihi-Moghaddam, s. 14).

I mars og mai 2008 aksjonerte myndighetene mot en gruppe på sju bahá'íer som fungerte som en uformell administrasjon for bahá'íene i Iran. Blant de sju er to kvinner og fem menn: Fariba Kamalabadi, Jamaloddin Khanjani, Afif Naemi, Saeid Rezaie, Mahvash Sabet, Behrouz Tavakkoli og Vahid Tizfahm. Gruppen, som gjerne omtales som *Yaran* (vennene), fungerte åpent som et bindeledd mellom bahá'íene og myndighetene. De sju ble arrestert og satt i forvaring i over ni måneder uten tiltale. I januar 2010 ble hver av dem dømt til 20 års fengsel. Nobels fredsprisvinner Shirin Ebadi, som var deres forsvarer, har sagt at det ikke fantes noe bevis som underbygget tiltalen som innbefattet spionasje for Israel og USA, handlinger mot nasjonal sikkerhet og propaganda mot Den islamske republikkens system (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 15). I november 2015 ble straffeutmålingen redusert til ti år for alle de sju bahá'í-lederne, i henhold til endringer i den nye straffeloven som ble innført i 2013 (BIC 2016c).

Den 31. juli 2012 raidet etterretningstjenesten Ettelaat 20 hjem og forretninger til bahá'íer i byene Yazd, Esfahan, Arak, Shahinshahr, Vilashahr og Kerman. Noen av ofrene for aksjonen beskrev overfor Human Rights Watch hvordan agenter fra etterretningstjenesten ransaket hjemmene deres, beslagla eiendeler, ID-papirer, bankutskrifter og religiøst materiell før de så arresterte dem og førte dem til et forhørscenter i Yazd (HRW 2014b).

I perioden juni–august 2014 meldte bahá'í-kilder om fire arrestasjoner i Mashhad, en i Vilashahr, fire i Shiraq og fem i Teheran. Alle de arresterte var navngitt av kilden (BIC 2016d).

13 bahá'íer ble arrestert i Hamadan under et to ukers raid mot bahá'í-hjem i byen Hamdan i april 2015. De fleste ble sluppet fri mot kausjon på mellom 8000 og 20 000 US dollar (BIC 2016d).

Bahá'í-kilder meldte at 20 navngitte bahá'íer ble arrestert 15. november 2015 i byene Teheran, Isfahan og Mashhad (BIC 2015b).

24 bahá'íer, som ble arrestert i 2012 og 2013, ble idømt fengselsstraffer på mellom seks og elleve år i januar 2016 av en revolusjonsdomstol i Golestan provins. De ble dømt for medlemskap og aktivitet for bahá'í-samfunnet. I dommen stadfestes at bahá'íenes tro på deres profet – al-Bab – i seg selv er ansett som propaganda mot Den islamske republikkens regime (BIC 2016a).

Bahá'íer har opplevd press for å flytte fra enkelte områder i forbindelse med raid mot hjemmene deres. Etter et raid i 2013 mot 14 bahá'í-hjem i byen Abadeh, hvor bahá'í-bøker, CD-er og datamaskiner ble konfiskert, ble flere av bahá'íene under avhør oppfordret til å forlate byen for å unngå angrep fra lokalbefolkningen. Under utspørring ble de fortalt av etterretningsoffiserer at de lokale innbyggerne «liker dere ikke» og at «når dere går i gatene, kan de angripe dere og barna deres med kniver». Selv mente bahá'íene at de ikke hadde noen problemer med sine naboer og at det var myndighetene som skapte en atmosfære av frykt for å presse bahá'íene bort (BWNS 2013).

6.1 BEHANDLING I FENGLER

I takt med økningen av bahá'íer i fengsler, har det blitt rapportert flere tilfeller av fysisk og psykisk mishandling av bahá'í-fanger. I november 2012 skrev 12 bahá'í-fanger et formelt brev til statsadvokaten i Golestan provins hvor de rapporterte at de hadde blitt utsatt for fysisk mishandling av forhørerne i Amir Abad-fengselet. De hadde blitt slått, sparket, bundet fast til veggen på en smertefull måte, og ble holdt ute i kaldt regn i timevis. I tillegg mottok de ulike trusler. Målet med metodene skal ha vært å tvinge frem tilståelser. Innholdet i brevet ble kjent i mars 2016, da saken ble offentliggjort av International Campaign for Human Rights in Iran. Brevet ble ikke besvart av statsadvokaten (ICHRI 2016). De 12 fangene var blant gruppen på 24 bahá'íer som ble idømt flere års fengsel i januar 2016 (se over).

Manglende tilgang til medisinsk behandling for innsatte er en vanlig anklage mot iranske fengselsmyndigheter. FNs spesialrapportør for Iran rapporterte i mars 2015 at to kvinnelige bahá'íer, Nasim Ashrafi og Shamis Mohair, ble nektet adekvat legebehandling under soning i Evin-fengselet i Teheran (HRC 2015).

Videre er det rapportert om ulike former for trakassering og diskriminering av bahá'í-fanger under fengselsopphold. En tidligere fange i Adelabad-fengselet fortalte

at skittentøyet ikke kunne vaskes sammen med andre fangers klær fordi bahá'íer ble ansett som «urene» og at han måtte vaske klærne på egen hånd i en bøtte på cellen. Når familien leverte frukt til ham, måtte frukten først fordeles til andre fanger, og det dårligste ble igjen til han selv (IHRDC 2015, s. 32).

7. VOLD OG TRAKASSERING

Det har de siste årene vært rapportert om en rekke tilfeller av ulike typer voldsepisoder og angrep på bahá'íer og deres eiendommer. En rapport fra Bahá'í International Community fra 2013 dokumenterte 52 tilfeller av voldelige angrep fra ukjente gjerningsmenn eller offentlige tjenestemenn, 49 ildspåsettelse, 42 tilfeller av gravskjending, samt 52 tilfeller av tortur eller isolat i fengsler. Hendelsene i rapporten er stadfestet med tid og sted, og mange av sakene er dokumentert med bilder (BIC 2013).

I flere av tilfellene var det maskerte gjerningsmenn som sto bak ildspåsettelse og knivstikking. BIC meldte om knivstikking som skadet tre bahá'íer i februar 2014 i byen Birjand i provinsen Sør-Khorasan og om fire tilfeller av brannstiftelse eller angrep med brannbomber mot bahá'íers hjem i provinsene Yazd og Hamadan i oktober og november 2014 (BIC 2015a). I flere av de rapporterte tilfellene har voldsbruk vært ledsaget av press og trusler for å få bahá'íer til å flytte fra sitt hjemsted eller avstå fra kontakt med muslimer. For eksempel ble trusselbrev sendt til 20 hjem og forretninger til bahá'íer i byen Rafsanjan etter en serie ildspåsettelse i 2010, hvor det sto at angrepene ville stoppe hvis eierne sluttet å samhandle med muslimer (BIC 2013, s. 4).

7.1 DRAP

Mens myndighetene har unngått dødsdommer og henrettelse av bahá'íer de senere årene, har det forekommet tilfeller av drap utført av ukjente gjerningsmenn og mistenkelige dødsfall (Zabihi-Moghaddam 2016, s. 14).

Den 24. august 2013 ble Ataollah Rezvani, et fremstående medlem av bahá'í-samfunnet i Bandar Abbas sør i Iran, funnet skutt og drept i bilen sin. Drapet skjedde etter gjentatte trusler og trakassering av etterretningsagenter og ukjente gjerningsmenn. Truslene fremsto som forsøk på å tvinge Rezvani og familien hans til å flytte fra byen (BIC 2016d).

U.S. Commission on International Religious Freedom skrev at drapet på Atoallah Rezvani var første gang på flere år at en bahá'í var skutt og drept for sin tro i Iran (USCIRF 2014).

Men Bahá'í International Community hevdet at minst fire andre bahá'íer var drept og ytterligere fem døde under mistenkelige omstendigheter fra 2005 til 2012 (BIC 2013). I en e-post til Landinfo oppga BICs kontor i Geneve detaljer om sju tilfeller av drap av bahá'íer mellom 2007 og 2013, med referanser til tid og sted for drapene, hvorav to ofre var navngitt. Blant de drepte var det tre eldre personer som var overfalt i eller ved sitt hjem, ett dødsfall i fengsel samt én angivelig bevisst påkjørsel mot to bahá'íer. Flere av ofrene skal tidligere ha blitt truet på livet. Ifølge BIC er det i tillegg noen tilfeller av drap som BIC ikke kan gå ut med detaljer om fordi

familiens ofre ikke har gitt samtykke til offentliggjøring (e-post fra BIC, Geneve, 19. oktober 2015).

7.2 FORDRIVELSER

I flere tilfeller synes voldelige kampanjer mot lokale bahá'í-samfunn å ha som mål å fordrive beboerne fra stedet. I landsbyen Kata utenfor byen Yasuj i den sørvestre provinsen Kohgiluyeh og Boyer-Ahmad flyktet flere av stedets 50 bahá'í-familier fra sine hjem i 2000 etter flere år med angrep og brannstiftelser av lokal mobb. Provinsmyndighetene bestemte at eiendommene til de fordrevne skulle konfiskeres og inntektene tilfalle det lokale islamske landsbyrådet (BIC 2015a, s. 11).

I 2010 ble 50 fraflyttede hus som tilhørte bahá'í-er, revet med bulldosere i landsbyen Ivel i provinsen Mazandaran. 20 bahá'í-familier ble satt på busser og tvangsflyttet fra stedet i 1983, men mange av dem kom tilbake til Ivel hver sommer for å høste jorda. I 2007 ble sju av husene brent ned, og bahá'í-ene ble utsatt for vold og trusler (BIC 2013, s. 19). Beboerne var altså utsatt for en vedvarende kampanje over mange år før hjemmene deres til slutt ble revet.

7.3 GRAVSKJENDING

Det siste tiåret har flere bahá'í-gravplasser blitt utsatt for gravskjending og ødeleggelse. Angrepene har inkludert ildspåsettelse av likhus, nedrivning og knusing av gravsteiner, nedkutting av beplantning, graffiti og oppgraving av lik. Bahá'í International Community rapporterte om 42 slike hendelser fra 2005 til 2013 (BIC 2013; BIC 2014).

Bahá'í-gravplassen i Yazd ble nesten fullstendig rasert av tyngre kjøretøyer i 2005. I 2007 ble bahá'í-gravplassen i Najafabad i Isfahan-provinsen utsatt for ødeleggelse ved hjelp av bulldosere. 95 graver var fullstendig ødelagt. Deretter ble bahá'í-ene nektet å bruke gravplassen. Bahá'í-enes gravplass i Semnan ble ødelagt i 2013 ved at kommunale bulldosere skyflet jord over gravene, og gravplassen i Sanandaj ble delvis ødelagt i desember 2013 (BIC 2016d).

I noen tilfeller har gravplasser blitt ødelagt av offentlige byggeprosjekter. I Shiraz startet Revolusjonsgarden i 2014 bygging av et sports- og kultursenter over en bahá'í-gravplass som ble etablert på 1920-tallet, men som ble konfiskert av myndighetene i 1983. 950 bahá'í-er skal være gravlagt der, blant annet ti kvinner som ble hengt i 1983 da de nektet å avsverge sin bahá'í-tro. FNs spesialrapportør for religionsfrihet har kalt ødeleggelsene i Shiraz for uakseptabelt og et overlagt brudd på religionsfriheten (OHCHR 2014).

8. BAHÁ'ÍENES VIRKSOMHET I DAGENS IRAN

Det er usikkert hvor mange bahá'í-er som bor i dagens Iran. Ettersom medlemsregisteret ble konfiskert av myndighetene i 1979 og bahá'í-administrasjon er oppløst, har ikke bahá'í-samfunnet selv noen sentral oversikt over medlemskap i landet i dag. Bahá'í-kilder oppgir at det var 300 000 registrerte før revolusjonen (representant A, intervju mars 2015). Mange kilder, inkludert BIC, FNs spesialrapportør og U.S. State Department opererer med et anslag på 300 000

bahá'íer i Iran også i dag. Flere akademiske kilder hevder imidlertid at tallet var betydelig lavere før revolusjonen. Sanasarian (2000, s. 53) understreker at tallene er usikre og refererer til anslag mellom 150 000 og 300 000.

8.1 TROSUTØVELSE

I Iran har ikke bahá'íene kunnet opprettholde en formell organisasjonsstruktur etter at myndighetene i august 1983 forbød all organisert bahá'í-virksomhet. Den islamske statsadvokaten erklærte at alle administrative institusjoner innen bahá'í-samfunnet måtte oppløses og at alle offentlige møter var forbudt. Bahá'íenes representanter i Teheran svarte at de ville adlyde ordren, og Det nasjonale åndelige råd i Iran oppløste deretter seg selv (Afshari 2008, s. 254; IHRDC 2006, s. 34). Dette betød at bahá'íenes valgte råd og administrative organer, som hadde en sentral rolle i både medlemmenes og trossamfunnets liv, opphørte å eksistere.

Generalsekretær Joshua Lincoln i Bahá'í International Community (BIC) ved Bahá'í World Centre i Haifa, understreket i samtale med Landinfo at oppløsningen av bahá'í-institusjonene var reell: «Når vi sier at vi oppløste administrasjonen i 1983, er det sannheten.» Dette er ifølge generalsekretæren i tråd med bahá'íenes prinsipp om lojalt å følge lovene i det landet man lever. Bahá'í-samfunnets eiendommer og lokaler ble konfiskert av myndighetene – uten noen form for kompensasjon. Etter at de formelle institusjonene ble nedlagt, ble det, i forståelse med myndighetene, først opprettet en ad hoc-komite som skulle ivareta de grunnleggende oppgavene i trossamfunnet, som giftemål, skilsmisse og barne-aktiviteter. Da denne komiteens sju medlemmer ble arrestert og idømt 20 års fengsel i 2010, begrenset det trossamfunnets aktiviteter ytterligere. Generalsekretæren forklarte at «i en kontekst hvor administrasjonen som organiserer trossamfunnet forsvinner, blir området for organisert virksomhet snevret inn, og til slutt begrenser det seg til familien og det private hjem».

De tre iransk-amerikanske bahá'íene F, M og Z som er omtalt i kapittel 5.4, fortalte til Landinfo at bahá'íene i Iran holdt andakter, møter og trosopplæring for barn hjemme hos hverandre. De møttes til sosialt samvær hver nittende dag, til den såkalte nittendagsfesten.

For øvrig fortalte bahá'íene at de holdt en lav profil utad. Dette innebar at de ikke tilkjennega sin tro, unntatt hvis de ble spurt eller i sammenhenger hvor de var pålagt å oppgi sin religiøse tilhørighet. Flere hadde opplevd at etterretningspolitiet besøkte dem hjemme, og en hadde en onkel som var drept på 1980-tallet. Kvinnen F, som hadde bodd i Teheran, fortalte at familien en gang hadde fått besøk av basij-militsen som ransaket hjemmet og tok med seg noen bahá'í-bøker. «De sa at de måtte rapportere at vi var spioner for USA», fortalte kvinnen, som husket episoden som skremmende. Alle kvinnene var oppdratt til å lese mye og hadde mye bahá'í-litteratur hjemme. Z fortalte at det var vanskelig å få tak i bahá'í-bøker, så hun hadde skrevet av flere tekster og bøker for hånd. Hun sa at de oppbevarte bøkene i skjul slik at de ikke var synlig for besøkende (intervju med F, M og Z, Haifa mars 2015).

8.2 EKTESKAP

Da bahá'í-institusjonene i Iran ble nedlagt i 1983, fikk det konsekvenser langt utover det rent organisatoriske. Ettersom familierettslige forhold reguleres innen

trossamfunn, mistet bahá'íene også de institusjonene som skulle administrere familierettslige anliggender som for eksempel ekteskapsinngåelse, skilsmisse og arv.

En representant for BIC ved Bahá'í World Centre i Haifa, som selv er av iransk opprinnelse og har vokst opp i Iran, forklarte til Landinfo at så lenge bahá'í-institusjonene var operative, utstedte de lokale åndelige rådene ekteskapsattester. Men bahá'íer har fortsatt å gjennomføre vigselsseremonier i henhold til sine tradisjoner også etter at rådene ble nedlagt. Ved seremonien utstedes nå et dokument som likner på rådets ekteskapsattest, men som bare signeres av familiemedlemmer og vitner som er til stede under vielsen (representant B, intervju mars 2015).

Utfordringen har imidlertid vært at myndighetene aldri har anerkjent bahá'í-dokumentene noen juridisk status. Tidligere kunne bahá'íer ikke registrere sine ekteskap hos myndighetene, slik at det heller ikke fremgikk av identitetspapirene at en bahá'í var gift.

Men etter år 2000 har myndighetene innført en ordning som gjør det mulig for bahá'íer å registrere giftemålet i sine egne ID-papirer. Det foregår ved at det nygifte paret henvender seg hos notarius publicus og forklarer at de har foretatt en bahá'í-vigsel. De vil ikke få utstedt en ekteskapsattest, men notarius publicus vil utstede et papir som paret tar med til folkeregisteret, som så kan føre inn i begge parters ID-dokument *shenasnameh* at de er gift. Myndighetene respekterer dermed ekteskapet som juridisk gyldig. Barn av et bahá'í-ektepar regnes dermed ikke for født utenfor ekteskap, slik tilfellet var tidligere. Paret kan videre opptre som gift utad, for eksempel ved å leie hotellrom sammen (representant A, intervju mars 2015).

Det forekommer at bahá'íer gifter seg med ikke-bahá'íer i Iran. Da er det vanlig at det avholdes to seremonier. Hvis for eksempel en bahá'í gifter seg med en muslim, vil paret først ha en muslimsk seremoni. Deretter vil paret også avholde en privat bahá'í-seremoni. Paret vil da ha en muslimsk ekteskapskontrakt, og ekteskapet registreres dermed på vanlig måte i ID-papirer og offentlige registre (representant A, intervju mars 2015).

8.3 SKILSMISSE

Det finnes detaljerte prosedyrer for å gjennomføre skilsmisse innen bahá'í-samfunnet, basert på profeten Baha Ullas skrifter. Blant annet skal paret leve fra hverandre i ett år før skilsmisse kan gjennomføres. Det er imidlertid et problem at det ikke finnes domstoler som kan håndtere skilsmisser for bahá'íer dersom paret ikke er enig om å gå fra hverandre. Hvis den ene parten motsetter seg skilsmisse, vil den andre ikke ha mulighet til å prøve saken rettslig. Dermed kan den parten som motsetter seg skilsmisse, hindre den som bryter ut av forholdet i å gifte seg på nytt fordi ekteskapet fortsatt er registrert (representant A, intervju mars 2015).

Bahá'íer som ble gift i Iran før 2000, vil ikke være registrert som gift i det iranske folkeregisteret. De vil dermed heller ikke avkreves dokumentasjon på skilsmisse før de eventuelt kan gifte seg igjen.

8.4 FORHOLDET TIL LOKALBEFOLKNINGEN

Iranske politiske og religiøse ledere har omtalt bahá'íer som «urene» og formanet befolkningen om ikke å ha noe med dem å gjøre – verken profesjonelt eller sosialt. Selv om slike uttalelser utvilsomt har bidratt til, og rettferdiggjort, utøvelse av

religiøs intoleranse overfor bahá'íer, har bahá'íer fortalt at det ikke er opinionen som er problemet, men myndighetene. Landinfo har snakket med en næringsdrivende i Teheran som fortalte at bahá'íer er vel ansett blant mange iranere og at pålegg fra myndighetene om ikke å ha noe med dem å gjøre, har blitt omgått av mange i næringslivet. For eksempel da hans bedrift fikk fått pålegg om å si opp bahá'íer, så han seg nødt til å avskjedige en bahá'í, men fortsatte å leie inn tjenester fra vedkommende på frilans basis.

De tidligere omtalte bahá'íene, som vokste opp i Iran, fortalte at de aller fleste muslimske naboene var vennlige mot dem, selv om det var unntak (intervju med F, M og Z, Haifa mars 2015). M, fra Mazandaran nord for Teheran, fortalte at alle i hennes nabolag respekterte hennes familie, med unntak av én av nabofamiliene, som aldri hilste på dem. Den ene naboens negative holdning ble beklaget av de andre muslimske naboene. Hun hadde også god kontakt med muslimske venninner under oppveksten, selv om skolen prøvde å hindre slik kontakt. Z, som vokste opp i Esfahan, opplevde også at noen naboer ikke hilste på henne. Hun hadde sett graffiti rettet mot bahá'íene i gatene, som for eksempel «Død over bahá'íene» og «Bahá'í er kafir (vantro)». F fortalte at hennes familie bodde like ved en kirke i et hovedsakelig kristent nabolag i Teheran. Hun opplevde at det var tryggere fordi de kristne hadde mindre fordommer mot bahá'íer enn muslimene (intervju, Haifa 2015).

Det har de siste årene forekommet at profilerte religiøse ledere har ytret seg kritisk til den offisielle holdningen til bahá'í-minoriteten. Den velkjente iranske dissidenten Ayatollah Hussein-Ali Montazeri utstedte en fatwa (en juridisk-religiøs erklæring) i 2008 hvor han tok til orde for at bahá'íer måtte få fulle statsborgerlige rettigheter (ICHRI 2014). Det vakte også oppmerksomhet da en annen religiøs autoritet og kritiker av regimet, Ayatollah Abdol-Hamid Masoumi-Tehrani, uttrykte kondolanser offentlig til familien til bahá'íen Ataollah Rezvani som ble drept i Bandar Abbas i 2013. Året etter overrakte han en kalligrafi han hadde tegnet av et sitat fra bahá'íenes hellige bok som en gave til bahá'íene. Han forklarte at gaven var en symbolsk handling for å vise sympati med en gruppe som har lidd under blinde religiøse fordommer (Mogra 2014).

Det vakte enda større oppmerksomhet i iranske medier at Faezeh Hashemi, tidligere parlamentariker og datter av ekspresident Akbar Hashemi Rafsanjani, besøkte en av de sju fengslede bahá'í-lederne, Fariba Kamalabadi, som var hjemme på permisjon fra soning i mai 2016 (Naji 2016).

8.5 ATTESTER

Bahá'í-samfunnet i flere land, inkludert Norge, kan utstede attester på at en iransk borger anses som bahá'í. Hvis en iraner henvender seg til bahá'íenes nasjonale åndelige råd i Norge for å få en bekreftelse på at vedkommende er bahá'í, vil det om nødvendig bli foretatt undersøkelser via kontakter i Iran. Dersom det lokale åndelige råd på vedkommendes hjemsted kan bekrefte aktivitet og tilhørighet, kan en attest utstedes. Ettersom det ikke finnes medlemsregistre for bahá'íer i Iran, opererer man ikke med formelt medlemskap, men lokale bahá'íer vil kunne bekrefte hvorvidt en person har vært deltakende i miljøet og anses som bahá'í (representant A, intervju mars 2015).

9. UTVIKLINGEN ETTER ROUHANI

Kort tid etter innsettelsen som president i august 2013, lanserte Hassan Rouhani et «Menneskerettighetscharter» som ga inntrykk av en mer liberal politikk vedrørende ytrings- og organisasjonsfrihet (CUNY Human Rights in Iran Unit 2013). Dokumentet understreket at alle iranske borgere har rett til beskyttelse og anerkjennelse for sin religiøse identitet. Det var også nevnt at myndighetene skal bevare historiske monumenter for alle religiøse grupper, at diskriminering av tilgang til offentlige tjenester på grunnlag av religiøs tilhørighet er forbudt, og at foreldres rett til å oppdra sine barn i henhold til sin tro, skal respekteres. Bahá'í var imidlertid ikke nevnt i dokumentet. Derimot er det nevnt at retten til religionsutøvelse skal holdes innen rammene av gjeldende lover. Dette kan tolkes dithen at de nevnte rettighetene ikke gjelder for bahá'í, ettersom den islamske republikkens konstitusjon ikke anerkjenner bahá'í som en religiøs minoritet.

I praktisk politikk er det ingen tegn til lettelse av presset mot bahá'íene fra myndighetenes side. U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF) skrev i årsrapporten for 2014 at situasjonen for bahá'íer fortsatte å forverres også etter at Hassan Rouhani overtok som president i 2013.

Den negative omtalen av bahá'íer i iranske medier har også fortsatt de senere årene. Bahá'í International Community registrerte i løpet av 2014 og 2015 8100 tilfeller av det som omtales som «anti-bahá'í-propaganda» i offisielle eller semi-offisielle medier (BIC 2016d).

Videre sto presidentens liberale retorikk i direkte motstrid til signalene fra Øverste leder Ali Khamenei, som har skjerpet tonen overfor bahá'íene etter at Rouhani ble valgt. Den 1. august 2013 utstedte Khamenei en fatwa som formante alle iranere om å unngå å ha noe å gjøre med medlemmer av den forbudte bahá'í-sekten. Fatwaen er gjerne blitt tolket som et signal om strengere restriksjoner overfor bahá'í-samfunnet og innebærer en implisitt oppfordring til andre deler av maktapparatet om å følge opp signalet. Erklæringen føyer seg inn i rekken av flere liknende uttalelser fra andre religiøse ledere (AP 2013).

U.K. Home Office understreket i en rapport fra 2014 at situasjonen for bahá'íer har forverret seg betydelig i løpet av de siste årene. Mens Home Offices retningslinjer fra 2006 tilsa at bahá'íene ikke var i generell fare for forfølgelse, hadde dette endret seg i 2014, da Home Office mente at bahá'íene var i en generell fare for dårlig behandling [ill-treatment]. Det ble vist til et økende antall rapporter om voldelige episoder mot bahá'íer, angrep på eiendommer, ødeleggelse av religiøse minnesmerker og gravplasser, og systematisk stengning av bedrifter (U.K. Home Office 2014, s. 5).

FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Iran, Ahmed Shaheed, har i flere år kommet med sterk kritikk av Irans behandling av religiøse minoriteter og ytret spesiell bekymring for diskrimineringen av bahá'íene. Etter Shaheeds rapport fra mars 2016 (HRC 2016), hvor det ble fremhevet at systematisk trakassering, diskriminering og arrestasjoner av bahá'íer fortsetter uten tegn til bedring, vedtok FNs menneskerettighetsråd å forlenge spesialrapportørens mandat (BIC 2016b).

10. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Afshari, R. (2008). The discourse and practice of human rights violations of Iranian Baha'is in the Islamic Republic of Iran. I: Brookshaw, D.P. & Fazel, S.B. (Red.), *The Baha'is of Iran: Socio-historical studies*. London/New York: Routledge.
- Afshari, R. (2011). *Human Rights in Iran: The Abuse of Cultural Relativism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Amanat, M. (2008). Messianic expectation and evolving identities: The conversion of Iranian Jews to the Baha'i faith. I: Brookshaw, D.P. & Fazel, S.B. (Red.), *The Baha'is of Iran: Socio-historical studies*. London/New York: Routledge.
- AP, dvs. Associated Press (2013). Top Iran leader issues edict on Baha'i faith. *CNS News*. Tilgjengelig fra <http://www.cnsnews.com/news/article/top-iran-leader-issues-edict-bahai-faith> [lastet ned 22. juli 2016]
- Bahá'í Encyclopedia Project. 'Abdu'l-Bahá 'Abbás (1844–1921) (sist endret 2009a). Evanston: Bahá'í Encyclopedia Project. Tilgjengelig fra http://www.bahai-encyclopedia-project.org/index.php?option=com_content&view=article&id=81:abdul-baha-abbas-1844-1921&catid=36:administrationinstitutions&Itemid=76 [lastet ned 22. juli 2016]
- Bahá'í Encyclopedia Project. Mitchell, G.E. *Administration, Bahá'í* (sist endret 2009b). Evanston: Bahá'í Encyclopedia Project. Tilgjengelig fra http://www.bahai-encyclopedia-project.org/index.php?option=com_content&view=article&id=67:administration&catid=36:administrationinstitutions&Itemid=76 [lastet ned 22. juli 2016]
- Bahá'í Encyclopedia Project. Momen, M. *Tehran (Tíhrán), Iran* (sist endret 2009c). Evanston: Bahá'í Encyclopedia Project. Tilgjengelig fra http://www.bahai-encyclopedia-project.org/index.php?option=com_content&view=article&id=72:tehran&catid=38:history&Itemid=77 [lastet ned 22. juli 2016]
- Bahá'í-samfunnet i Norge (u.å.). *Det Universelle Rettferdighetens Hus*. Oslo: Bahá'í-samfunnet i Norge. Tilgjengelig fra <http://www.bahai.no/bahaullah-og-hans-pakt/det-universelle-rettferdighetens-hus> [lastet ned 10. august 2016].
- BIC, dvs. Bahá'í International Community (2006, 29. august). Iran steps up secret monitoring of Baha'is. *BIC*. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/news/iran-steps-secret-monitoring-bahais-1#Q88gqOOpFI3rzzpi.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2011, oktober). *Inciting hatred. Iran's media campaign to demonize Bahá'ís*. New York: BIC. Tilgjengelig fra https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/inciting-hatred-book_0.pdf [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2013, mars). *Violence with impunity: Acts of aggression against Iran's Bahá'í community*. New York: BIC. Tilgjengelig fra https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/Violence-with-impunity_130220-32%20Final.pdf [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2014, 1. mai). Destruction of historic Baha'i cemetery underway in Shiraz by Iranian Revolutionary Guards. *BIC*. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/news/Destruction-historic-Baha%E2%80%99i-cemetery-underway-Shiraz-Iranian-Revolutionary-Guards> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2015a, oktober). "Their progress and development are blocked." *The economic oppression of Iran's Bahá'ís*. New York: BIC. Tilgjengelig fra https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/the_economic_oppression_of_irans_bahais_151013.pdf [lastet ned 28. oktober 2015]
- BIC (2015b, 19. november). Baha'is face new wave of arrests in Iran. *BIC*. Tilgjengelig fra <http://news.bahai.org/story/1084> [lastet ned 22. juli 2016]

- BIC (2016a, 1. februar). Twenty-four Baha'is sentenced to prison in Iran. *BIC*. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/news/twenty-four-bahais-sentenced-prison-iran#BBwqGgsro7Q2ZgHr.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2016b, 23. mars). UN body votes to continue monitoring human rights in Iran. *BIC*. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/news/un-body-votes-continue-monitoring-human-rights-iran#f7vPBqcjZlIF1Irh.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2016c, 29. april). *Enough! Release the Baha'i Seven*. New York: BIC. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/8-years/enough-release-bahai-seven#B5blQYzfbLbHYwtM.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2016d, 17. mai). Current situation. Tilgjengelig fra <https://www.bic.org/focus-areas/situation-iranian-bahais/current-situation#wb4jM5TZiOLmxIYH.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (2016e, 22. juni). End economic discrimination in Iran. *BIC*. Tilgjengelig fra: <https://www.bic.org/statements/end-economic-discrimination-iran#xwUf2xA37Ky7XzEM.97> [lastet ned 22. juli 2016]
- BIC (u.å.). *The Universal House of Justice. A unique institution*. New York: BIC. Tilgjengelig fra <http://www.bahai.org/the-universal-house-of-justice/unique-institution> [lastet ned 22. juli 2016]
- BWNS, dvs. Bahá'í World News Service (2013, 11. november). Baha'is in Iran told to leave town or face knife attacks after raids on 14 homes. *BWNS/BIC*. Tilgjengelig fra <http://news.bahai.org/story/973> [lastet ned 22. juli 2016]
- BWNS (u.å.). Profiles of Baha'i educators. *BWNS*. Tilgjengelig fra <http://news.bahai.org/human-rights/iran/education/profiles> [lastet ned 22. juli 2016]
- Cole, J. (2005). *The Baha'i minority and nationalism in contemporary Iran*. I: Shatzmiller, M. (Red.), *Nationalism and minority identities in Islamic societies*. Québec: McGill-Queen's University Press.
- CUNY Human Rights in Iran Unit (2013, november). *Text of informal draft: The Citizenship Rights Charter*. New York: CUNY Human Rights in Iran Unit. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Citizenship-Rights-Charter-English.pdf> [lastet ned 22. juli 2016]
- Encyclopædia Iranica. *Baháism iv: The Bahai communities* (sist endret 23. august 2011a). New York: Encyclopædia Iranica. Tilgjengelig fra <http://www.iranicaonline.org/articles/baháism-iv> [lastet ned 22. juli 2016]
- Encyclopædia Iranica. *Baháism vii: Bahai persecutions* (sist endret 23. august 2011b). New York: Encyclopædia Iranica. Tilgjengelig fra <http://www.iranicaonline.org/articles/baháism-vii> [lastet ned 22. juli 2016]
- Esposito, J.L. & Voll, J.O. (1996). *Islam and democracy*. New York/Oxford: Oxford University Press.
- Forsythe, D.P. (2009). *Encyclopedia of Human Rights 1*. Oxford: Oxford University Press.
- HRANA, dvs. Human Rights Activists News Agency (2015, 21. mai). Iran's apartheid rules for Baha'is clarified. *HRANA*. Tilgjengelig fra <https://hra-news.org/en/irans-apartheid-rules-bahais-clarified> [lastet ned 22. juli 2016]
- HRC, dvs. Human Rights Council (2015, 12. mars). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, Ahmed Shaheed*. New York: HRC. Tilgjengelig fra <http://shaheedoniran.org/wp-content/uploads/2015/03/HRC-2015.pdf> [lastet ned 22. juli 2016]
- HRC (2016, 10. mars). *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, Ahmed Shaheed*. New York: HRC. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session31/Documents/A-HRC-31-69_en.doc [lastet ned 22. juli 2016]

- HRW, dvs. Human Rights Watch (2010, 13. april). *Barring the Bahais*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2010/04/13/barring-bahais> [lastet ned 22. juli 2016]
- HRW (2014a, 21. januar). *World report 2014: Iran. Events of 2013*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/iran> [lastet ned 22. juli 2016]
- HRW (2014b, 19. mai). *Iran: Mounting pressure on Baha'is. Facing prison, cemetery destruction*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2014/05/19/iran-mounting-pressure-bahais> [lastet ned 22. juli 2016]
- ICHRI, dvs. International Campaign for Human Rights in Iran (2010, 4. desember). *Punishing stars: Systematic discrimination and exclusion in Iranian higher education*. New York: ICHRI. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/2010/12/punishing-stars-dec2010/> [lastet ned 22. juli 2016]
- ICHRI (2014, 10. april). *Official makes rare admission of Baha'is' equal rights in domestic media*. New York: ICHRI. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/2014/04/larjani-baha'is/> [lastet ned 22. juli 2016]
- ICHRI (2016, 27. mars). *Iranian judiciary took no action despite formal complaint detailing torture of Baha'is in prison*. New York: ICHRI. Tilgjengelig fra <https://www.iranhumanrights.org/2016/03/twelve-baha'is-allege-torture-in-detention/> [lastet ned 22. juli 2016]
- IHRDC, dvs. Iran Human Rights Documentation Center (2006, desember). *A faith denied: The persecution of the Baha'is of Iran*. New Haven: IHRDC. Tilgjengelig fra <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html> [lastet ned 22. juli 2016]
- IHRDC (2015, 18. mars). *Rights disregarded: Prisons in the Islamic Republic of Iran*. New Haven: IHRDC. Tilgjengelig fra <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/100000574-rights-disregarded-prisons-in-the-islamic-republic-of-iran.html> [lastet ned 22. juli 2016]
- Momen, M. (1997). *A short introduction to the Bahá'í faith*. Vancouver: Bahá'í Library Online. Tilgjengelig fra http://www.bahai-library.com/momen_short_introduction_bahais [lastet ned 22. juli 2016]
- Momen, M. (2008). Baha'i schools in Iran. I: Brookshaw, D.P & Fazel, S.B. (Red.), *The Baha'is of Iran: Socio-historical studies*. London/New York: Routledge.
- Naji, K. (2016, 18. mai). Political storm in Iran as Rafsanjani's daughter meets Baha'i leader. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-36320816> [lastet ned 22. juli 2016]
- OHCHR, dvs. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2014, 4. september). *UN human rights experts urge Iran to protect Bahá'í cemetery in Shiraz*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14990&LangID=E> [lastet ned 10. august 2016].
- Sanasarian, E. (2000). *Religious minorities in Iran*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, P. (2008). *An introduction to the Baha'i faith*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SNL, dvs. Store norske leksikon. *Babisme* (sist endret 14. februar 2009). Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/babisme> [lastet ned 22. juli 2016]
- SNL. *Bahá'í* (sist endret 14. juni 2016). Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/bah%25C3%25A1%25E2%2580%2599%25C3%25AD> [lastet ned 22. juli 2016]

- Troxel, D. (2006). *Present Structure of Bahá'í Administration*. Bahá'í Library Online. Tilgjengelig fra http://bahai-library.com/troxel_structure_adminstration [lastet ned 10. august 2016]
- U.K. Home Office (2014, november). *Country information and guidance. Iran: Baha'is*. London: U.K. Home Office. Tilgjengelig fra https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/381425/CIG_-_Iran_-_Baha_is_-_2014-11-28_v_1.pdf [lastet ned 22. juli 2016]
- University World News (2011, 12. juni). Iran: Ministry declares Baha'i university illegal. *University World News 175*. Tilgjengelig fra: <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20110610212101893> [lastet ned 22. juli 2016]
- UNSG, dvs. UN Secretary-General (2014, 12. august). *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran Report of the Secretary-General*. New York: UNSG. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/54119de74.html> [lastet ned 22. juli 2016]
- U.S. Bahá'í Office of Public Affairs (u.å.). *California magazine article describes what it's like for Iranian Baha'is to study at BIHE — an open university created after they were denied higher education*. Washington D.C.: U.S. Bahá'í Office of Public Affairs. Tilgjengelig fra <http://publicaffairs.bahai.us/california-magazine-article-describes-what-its-like-for-iranian-bahais-to-study-at-bihe-an-open-university-created-after-they-were-denied-higher-education/> [lastet ned 22. juli 2016]
- USCIRF, dvs. United States Commission on International Religious Freedom (2012). *2012 Annual Report: Iran chapter*. Washington D.C.: USCIRF. Tilgjengelig fra <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/resources/2012ARChapters/iran%202012.pdf> [lastet ned 22. juli 2016]
- USCIRF (2014). *2014 Annual Report: Iran chapter*. Washington D.C.: USCIRF. Tilgjengelig fra <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/Iran%202014.pdf> [lastet ned 22. juli 2016]
- Walbridge, J. (1996). *Prayer and worship*. Vancouver: Bahá'í Library Online. Tilgjengelig fra http://bahai-library.com/walbridge_encyclopedia_prayer_worship [lastet ned 22. juli 2016]
- Walbridge, J. (1999). *Kitab-i Aqdas, the most holy book*. Vancouver: Bahá'í Library Online. Tilgjengelig fra http://bahai-library.com/walbridge_encyclopedia_kitab_aqdas [lastet ned 22. juli 2016]
- Zabihi-Moghaddam, S. (2016). State-sponsored persecution of Baha'is in the Islamic Republic of Iran. *Contemporary Review of the Middle East 3(2)*, 1–23.

Muntlige kilder

- Bahá'í International Community, Genève. E-postkorrespondanse 19. oktober 2015.
- F. Iransk-amerikansk kvinne, oppvokst i Iran. Intervju, Haifa mars 2015.
- M. Iransk-amerikansk kvinne, oppvokst i Iran. Intervju, Haifa mars 2015.
- Z. Iransk-amerikansk kvinne, oppvokst i Iran. Intervju, Haifa mars 2015.
- Lincoln, J., generalsekretær i Bahá'í International Community ved Bahá'í World Centre. Intervju, Haifa mars 2015.
- Representant A for Bahá'í World Centre, Intervju, Haifa mars 2015.
- Representant B for Bahá'í World Centre, Intervju, Haifa mars 2015.
- Næringsdrivende iraner. Intervju, Teheran.